

Силабус
навчальної дисципліни
СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА
(розділи: **ФОНЕТИКА. ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА і**
ОРФОГРАФІЯ)
2021-2022 навчальний рік

Освітня програма Середня освіта (українська мова і література). Англійська мова
Спеціальність 014 Середня освіта (українська мова і література)
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
Рівень вищої освіти Перший рівень вищої освіти
Статус дисципліни Обов'язкова

Викладач	Неля ПАВЛИК
Кафедра	української мови та славістики, ауд. 205, корп. БДПУ 5Б
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/pavlik/
Контактний тел.	0992174609
Е-mail викладача:	pavliknelya80@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок 11.00-13.00, ауд. 205, корпус БДПУ 5Б та індивідуально із застосуванням дистанційних технологій

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
очна (денна)	120	20	20	80	екзамен
заочна	120	6	4	110	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська літературна мова, фонетика, фонологія, орфоепія, графіка, орфографія, звук, фонема, модифікації фонем, чергування звуків.

Мета та предмет курсу:

Дисципліна “Сучасна українська літературна мова” є основою у системі лінгвістичних предметів філологічного факультету. *Предметом* її вивчення є науково узагальнений опис сучасної української літературної мови, характеристика її фонетичної системи, лексичного складу і граматичної будови, вивчення мовних одиниць (звуків, слів, морфем, словоформ, словосполучень, речень) у їх взаємозв'язках і взаємовідносинах, закономірностей творення і функціонування цих одиниць.

Метою вказаного курсу є оволодіння такими розділами сучасної української літературної мови, як фонетика, фонологія, орфоепія, графіка та орфографія, засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, вироблення навичок самостійного підходу до аналізу мовних явищ, формування фонетичної компетенції. Водночас курс містить короткі відомості з історії формування й розвитку української літературної мови, історичної фонетики тощо.

Курс з фонетики та фонології є важливим для формування кваліфікованого фахівця, який не тільки ґрунтовно знає особливості української фонетичної системи, але й уміє реалізувати ці знання на практиці, мовлення якого відповідає орфоепічним нормам української літературної мови.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
---	--------------------------------------

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній середній школі.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови в закладах середньої освіти, практиці навчання української мови.

ФК 6. Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової і міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ФК 8. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах українською мовою, володіти методикою розвитку мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 11. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.

ФК 16. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК 17. Здатність розуміти вимоги до діяльності за

ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови.

ПРЗ 2. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРЗ 3. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науковометодичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРУ 2. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень.

ПРУ 5. Порівнює мовні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРУ 7. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти фахового змісту.

ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРК 2. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	
---	--

Зміст курсу:

Тема 1. Фонетика як учення про звукову будову мови. Класифікація звуків сучасної української мови. Предмет і завдання фонетики. Зв'язок фонетики з іншими розділами мовознавства. Звуки і склади як фонетичні одиниці мови. Фізично-акустичний, фізіологічно-артикуляційний і лінгвістичний (фонологічний) аспекти вивчення мовних звуків. Мовний апарат. Робота мовних органів при утворенні голосних і приголосних звуків. Поділ звуків на голосні і приголосні. Загальні умови творення голосних і приголосних звуків. Артикуляторна класифікація голосних української мови: за рухом язика в горизонтальному напрямі, за ступенем підняття язика та за участю губ. Приголосні звуки. Артикуляторно-акустична класифікація приголосних української мови: за активним мовним органом; за способом творення; за співвідношенням у їх творенні шуму й голосу; за твердістю і м'якістю.

Тема 2. Фонологія як галузь знань про фонему. Система фонем сучасної української літературної мови. Поняття фонему. Функції фонему – конститутивна, перцептивна (отожднення) і смислорозрізнавальна (сигніфікативна). Інваріант (головний вияв) і варіанти фонему – факультативні, позиційні, комбінаторні. Диференційні ознаки фонему сучасної української літературної мови – артикуляційні та акустичні. Склад фонему сучасної української літературної мови. Голосні фонему сучасної української літературної мови в їх звукових виявах. Приголосні фонему сучасної української літературної мови в їх звукових виявах. Палаталізація приголосних.

Тема 3. Взаємодія звуків у потоці мовлення. Комбінаторні фонетичні зміни. Модифікації фонему. Поняття коартикуляції. Основні типи комбінаторних змін: акомодация, асиміляція, дисиміляція. Асиміляція приголосних (суміжна і на відстані; повна і часткова; регресивна і прогресивна; за дзвінкістю або глухістю, за місцем і способом творення, за м'якістю). Фонематична і фонетична транскрипції.

Тема 4. Живі (фонетичні) чергування, їх види. Дисиміляція приголосних (суміжна і на відстані; регресивна і прогресивна; за способом і за місцем творення. Спрощення в групах приголосних *зди, жди, сти, стл, рди*. Позиційні зміни в системі вокалізму: редукція голосних, гармонійна асиміляція (сингармонізм). Позиційні модифікації приголосних (зміна приголосних /в/, /j/ на [y], [i]).

Тема 5. Чергування голосних фонему. Чергування *о* та *е* з *і*; *о* та *е* з нульовою фонемою (як наслідок занепаду зредукованих); *е, о* після *ж, ч, ш, дж, та j*; чергування *и* (у звукосполученнях *ри, ли*) з *о* та *е*. Чергування голосних у коренях слів як засіб розрізнення семантичних відтінків і граматичних значень: *о-а* (*гонити-ганяти*); *е-і* (*пекти-випікати*); *е-о* (*везти-возити*); *і-а* (*лізти-лазити*), *і-и* (*сісти-сидіти*); нульова фонема – *е, о, и*; нульова фонема – *о, и, у*. Голосні *а* та *у* на місці давнього *о*; голосний *і* на місці давнього *у*.

Тема 6. Чергування в системі приголосних фонему. Історичні чергування в системі приголосних. Чергування /z/, /k/, /x/ із /ж/, /ч/, /ш/ (перше перехідне пом'якшення). Чергування /z/, /k/, /x/ із /z'/, /ц'/, /с'/ (друге перехідне пом'якшення). Чергування, спричинені взаємодією приголосних з [j] у праслов'янській мові: /z/ – /ж/ (*берегти – бережу*); /k/ – /ч/ (*пекти – печу*); /x/ – /ш/ (*коликати – колишу*); /z/ – /ж/ (*возити – возжу*); /m/ – /ч/ (*платити – плачу*); /c/ – /ш/ (*косити – кошу*) та ін. Чергування твердих передньоязикових приголосних фонему /d/, /m/, /z/, /c/, /dз', /ц', /л', /н', /p/ з відповідними м'якими фонемами /d'/, /m'/, /z'/, /c'/, /dз'/, /ц'/, /л'/, /н'/, /p'/ при словозміні і словотворенні. Інші чергування приголосних звуків: /b/ – /бл/; /n/ – /нл/; /v/ – /вл/; /m/ – /мл/; /ф/ – /фл/; /b/ – /бй/; /n/ – /нй/; /v/ – /вй/; /m/ – /мй/; /ф/ – /фй/; /p/ – /рй/. Комбінування фонетичних процесів у словах типу *козацький, убозтво, чеський*.

Тема 7. Склад як фонетична одиниця. Складоподіл. Наголос у системі фонетичних одиниць сучасної української літературної мови. Теорія складу: експіраторна, акустична, фонологічна. Структура складу. Склади відкриті і закриті, наголошені й ненаголошені. Закономірності складоподілу в українській мові. Фонетичний складоподіл і перенос слова з рядка в рядок. Наголос, види наголосу. Характер українського наголошення. Енклітика та проклітика. Наголос як засіб вираження лексичного і граматичного значення слів. Основний і побічний наголос у багатоскладових складних словах. Логічний, емпатичний і фразовий наголоси. Інтонація.

Тема 8. Українська орфоенія як розділ мовознавства про норми літературної вимови. Норми української літературної вимови. Значення орфоенічних норм, причини їх порушення. Необхідність боротьби з порушенням орфоенічних норм української літературної мови і забезпечення високої культури мовлення. Основні правила української вимови: вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, а також окремих звукосполучень. Вимова слів, засвоєних з інших мов. Норми українського наголосу.

Тема 9. Графіка української мови. Поняття графеми. Український алфавіт, його друкована і писана форми. Інші знаки, що використовуються в українському письмі: апостроф, знак наголосу, пунктуаційні знаки. Співвідношення між буквами українського алфавіту і фонемами української літературної мови. Букви для

позначення голосних і приголосних фонем. Звукове значення букв **я, ю, є, ї**, букви **щ** та подвоєних букв. Слова з буквою **Ґ**. Історичний розвиток письма, його види. Основні форми стародавнього українського письма: устав, півустав, скоропис, «гражданка». Формування української графіки. Історія літери *г*.

Тема 10. Орфографія як система загальноприйнятих правил написання. Принципи українського правопису. Основні правила української орфографії. Українська орфографія як розділ мовознавчої науки, що визначає систему загальноприйнятих правил про способи передачі на письмі звукового складу слів, їх написання та перенос із рядка в рядок. Оновлений „Український правопис”. Правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст. Проект найновішої редакції «Українського правопису». Співвідношення орфографії з графікою та орфоепією. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний) та семантично-диференціальний. Роль і місце кожного з принципів в українській орфографії. Характеристика морфологічних, фонетичних, історичних і диференціальних написань слів. Уживання м'якого знака і апострофа. Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис найуживаніших префіксів і суфіксів. Граматичні і лексичні основи вживання великої букви. Правопис прізвищ і географічних назв. Загальний огляд правопису слів іншомовного походження. Фонетичні і морфологічні основи правил переносу слів. Орфографічні і технічні правила переносу. Графічні скорочення слів.

Методи навчання:

Лекція: інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій. Практичні: вправи різних типів, ситуативне моделювання. Репродуктивні: відтворення, бесіда. Проблемно-пошукові: самостійна робота, узагальнення, розв'язання проблемних завдань, аргументування рішень. Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу: аналіз, узагальнення, систематизація. Методи стимулювання та мотивації навчання: дискусії (пізнавальні, навчальні), вирішення конкретних ситуацій.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Вивчення дисципліни здійснюється за допомогою кредитно-трансферної технології навчання. Навчально-методичні матеріали з фонетики, фонології, орфоєпії, графіки та орфографії сучасної української літературної мови структуровано за заліковими кредитами і блоками. Зокрема, виокремлено теоретичний блок, який включає тематику та зміст лекцій, практичний блок, де вміщено систему вправ і завдань на закріплення вивченого матеріалу, блок завдань і запитань для самоконтролю та завдання для модульного контролю. Комплекс вправ передбачає аналіз фонологічних, акустичних і артикуляторних особливостей звуків української мови, позиційних та комбінаторних змін їх у потоці мовлення, основних правил складоподілу й наголосу, практичне засвоєння літературних орфоєпічних норм, принципів української графіки та орфографії тощо. Практична частина сприяє виробленню у студентів навичок і вміння спостерігати, аналізувати, класифікувати мовні явища, користуватися лексичним багатством мови, оволодівати орфоєпічними й орфографічними нормами. Багато вправ передбачає роботу з різними типами словників та довідковою літературою. Студентам запропоновано матеріали для підсумкового контролю – тести й контрольні роботи, які допоможуть виявити рівень засвоєння здобувачами вищої освіти опрацьованого розділу, перевірити вміння виконувати мовні розбори тощо. Вивчення курсу передбачає також самостійну проблемно-пошукову роботу студентів. З цією метою подано список науково-теоретичних та навчальних джерел, до яких можна звертатися для постійного вдосконалення культури усного мовлення, розуміння основних закономірностей і тенденцій української мови взагалі, виконання індивідуального науково-дослідного завдання тощо.

Робота з модулем передбачає засвоєння лекційного матеріалу, участь в обговоренні теоретичних питань та виконанні й коментуванні завдань під час практичних занять, підготовку індивідуального завдання, самостійну роботу над окремими питаннями теми, модульний контроль у формі тестування чи контрольної роботи.

На практичному занятті здійснюється розширення, поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, вироблення умінь та навичок, розвиток наукового мислення та мовлення студентів. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її розгляд за участю студентів, виконання вправ з обговоренням чи коментуванням, виконання контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Готуючись до практичних занять, необхідно уважно прочитати план заняття, ознайомитися зі списками базової та допоміжної літератури. У процесі підготовки рекомендується перечитати конспект лекції, який допоможе зорієнтуватися в навчальному матеріалі, звернути увагу на проблемні питання й завдання, запропоновані викладачем. Після цього доцільно опрацювати запропоновану наукову літературу.

Під час підготовки до відповіді чи виступу на практичному занятті у студентів формуються й розвиваються:

- ✓ вміння працювати над спеціальною науковою літературою;
- ✓ здатність аналізувати й узагальнювати фактичний матеріал;

- ✓ навички полемізувати та відстоювати власний погляд на проблему;
- ✓ культура професійного мовлення.

Відповідь має бути грамотною, логічно і послідовно виваженою. Не варто перевантажувати її невиправданими науковими відомостями, зайвими фактичними подробицями, що заважає легко сприймати інформацію. Під час конспектування наукових джерел необхідно уважно прочитати текст, усвідомити його логіку, спробувати відокремити головне від другорядного, узагальнити теоретичні положення. У процесі читання доречно робити робочі записи, виділивши їх іншим кольором чи підкресленням. При виконанні практичних завдань необхідно користуватися підручниками та навчальними посібниками з сучасної української літературної мови, словниками різних типів, чинним Правописом.

Бали, отримані студентом за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з означеної навчальної дисципліни.

Самостійна робота – це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час. Головною метою самостійної роботи є закріплення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Самостійна робота з дисципліни «Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія» включає такі форми: самостійне вивчення теоретичних питань тем дисципліни, які не були або стисло розглянуті на лекційних заняттях; самостійна робота з науковими джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій; виконання практичних завдань занять, перевірка й оцінювання їх викладачем; підготовка реферату/презентації.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмета студенти виконують комплекс завдань різних типів і рівнів складності. Кожен з елементів завдання має спонукати студента до того, щоб він сам приймав правильні рішення, здійснював необхідний інформаційний пошук тощо. Розробка завдань для самостійної роботи є основною умовою належного планування та організації самостійного навчання.

Одним із видів самостійної роботи до курсу є опрацювання теоретичного матеріалу, визначення головного, засвоєння основних положень. Щоб зрозуміти і добре вивчити навчальний матеріал, до кожної теми необхідно ретельно готуватись: конспектувати рекомендовану літературу, повторювати розглянутий матеріал, на який викладач покликається при викладанні нового; якщо з певних причин заняття пропущене, його необхідно опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Блоки завдань для самостійної роботи є обов'язковими, виконуються студентами у встановлені терміни, подаються на перевірку і відповідно оцінюються викладачем. Питання, що виникають у процесі підготовки, розглядаються на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими на кафедрі. Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти першоджерел, виконання завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, карантин та ін.) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача або на платформі для дистанційного навчання Moodle.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами (реферат, презентація та ін.) не припустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність у БДПУ.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

1. Навчальний посібник:

Павлик Н. В. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка і орфографія: навч. посіб. / Бердянський державний педагогічний університет. 2-ге вид., перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2014. 197 с.

2. Мультимедійні презентації до тем:

- Модифікації голосних і приголосних фонем. Комбінаторні фонетичні зміни.
- Орфоепія. Основні правила української мови.
- Графіка. Виникнення і розвиток письма.
- Українська орфографія: історія і сучасний стан. Принципи українського правопису.

- Зміни в Новому українському правописі 2019 року.

3. Таблиці до тем:

- Будова мовного апарату. Робота мовних органів при утворенні голосних і приголосних звуків.
- Класифікація звуків сучасної української мови.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного та підсумкового контролів і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль складається з практичних занять та самостійної роботи. При оцінюванні враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи, тестових завдань.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену, який складається з двох теоретичних питань та практичного завдання.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	40		
Самостійна робота	10		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен:	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю (практичні заняття)

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ПЗ 1	1	2	2,5	2,5	3	3,5	4
ПЗ 2	1	2	2,5	2,5	3	3,5	4
ПЗ 3	1	2	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 4	1	2	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 6	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 7	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 8	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 9	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
ПЗ 10	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4
Максимальна кількість набраних балів	10	17	21	25	30	35	40

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 40 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планами практичних занять).

**Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю
(самостійна робота)**

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
CP 1	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 2	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 6	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 7	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 8	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 9	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
CP 10	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1
Максимальна кількість набраних балів	4	5	6	7	8	9	10

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	7	9	10	11	13	15	17
Екзаменаційне питання 2	7	9	10	11	13	15	17
Екзаменаційне питання 3	6	9	10	10	13	15	16
Максимальна кількість набраних балів	20	27	30	32	39	45	50

Передбачено проведення **екзамену** в усній формі. Кожна екзаменаційна картка містить три питання: два теоретичні і одне практичне, що сукупно охоплюють усі важливі аспекти навчального курсу.

Критерії оцінювання навченості здобувачів під час підсумкового контролю:

- 1) теоретичні питання:
 - повнота й ґрунтовність викладу;
 - аргументованість тверджень;
 - суб'єктне усвідомлення змісту;
 - творче осмислення набутих теоретичних знань;
 - термінологічна коректність;
- 2) практичне питання:
 - методична грамотність;
 - обґрунтованість рішень;
 - логічна правильність оформлення думки.

Кількість балів	Теоретичні питання	Практичне завдання
«відмінно / А» 90–100	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Продемонстровано методичну грамотність. Рішення обґрунтовані.

«добре / В» 78–89	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Наявність незначних методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«добре / С» 65–77	Повне засвоєння та часткове суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Наявні помилки щодо термінологічної грамотності.	Наявність методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«задовільно / D» 58–64	Часткове засвоєння матеріалу, недостатнє суб'єктне усвідомлення його. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність значної кількості методичних помилок. Рішення не обґрунтовані.
«задовільно / E» 50–57	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання виконано частково. Наявність значної кількості помилок.
«незадовільно / FX» 35–49	Теоретичний матеріал засвоєно фрагментарно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична неграмотність.
«незадовільно / F» 1–34	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання не виконано.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	задовільно		E (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Список рекомендованих джерел

Базова

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Новий український правопис: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 284 с.
3. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко та ін. Київ: Знання, 2013. 340 с.
4. Шевичук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. Київ: Алерта, 2017. 544 с.

5. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.
6. Ющук І. П. Практичний довідник з українського правопису. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с.

Допоміжна

Підручники та посібники

1. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові. Київ: Наук. думка, 1991. 168 с.
2. Брахов В. М. Явища асиміляції в консонантизмі української мови. Київ: Наук. думка, 1970. 102 с.
3. Булаховський Л. А. Деякі особливості українського консонантизму. *Вибрані праці*: в 5 т. Київ: Наук. думка, 1981. Т.2. С. 262–271.
4. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. Київ: Рад. школа, 1984. 160 с.
5. Дудник З. В. Сучасна українська літературна мова. Фонетика: навч. посіб. для студентів-філологів. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2002. 178 с.
6. Жилко Ф. Т. Фонологічні особливості української мови в порівнянні з іншими слов'янськими. Київ: Наук. думка, 1963. 183 с.
7. Залеський А. М. Вокалізм південно-західних говорів української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 156 с.
8. Зиндер Л. Р. Общая фонетика. Москва: Высшая шк., 1979. 312 с.
9. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2008. 414 с.
10. Коструба П. П. Фонетика сучасної української літературної мови. Львів, 1963. Ч. 1. 100 с.
11. Матвійс І. Г. Українська мова і її говори. Київ: Наук. думка, 1990. 168 с.
12. Медведєв О. О. Система фонем сучасної української літературної мови: Статистичні та структурні лінгвістичні моделі. Київ: Наук. думка, 1966. 96 с.
13. Перебийніс В. С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови. Київ: Наук. думка, 1970. 272 с.
14. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. Київ: Наук. думка, 1976. 288 с.
15. Прокопова Л. І. Приголосні фонемі сучасної української літературної мови: Експериментально-фонетичне дослідження. Київ: Вид-во Київськ. держ. ун-ту, 1958. 149 с.
16. Сучасна українська мова: Вступ. Фонетика / ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1969. 436 с.
17. Сучасна українська літературна мова: підручник / ред. А. П. Грищенко. Київ: Вища шк., 1997. 493 с.
18. Сучасна українська літературна мова: підручник / ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища шк., 2003. 414 с.
19. Сучасний український правопис. Комплексний довідник / упоряд. М. Г. Зубков. Харків: Торсінг, 2002. 446 с.
20. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української літературної мови. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1973. 192 с.
21. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: навч. посіб. Київ: Вища шк., 1981. 183 с.
22. Трубецкой Н. С. Основы фонологии. Москва: Аспект-Пресс, 2000. 352 с.
23. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: модульний курс: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2006. 326 с.
24. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навч. посіб. для вузів. Київ: Вища шк., 2007. 823 с.
25. Ющук І. П. Українська мова: підручник. Київ: Либідь, 2004. 640 с.

Словники

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 191 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
3. Новий тлумачний словник української мови: в 4 т. Київ: Аконт, 1998. Т. 1. 910 с.; Т. 2. 910 с.; Т. 3. 927 с.; Т. 4. 941 с.
4. Орфографічний словник української мови / уклад. С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ: Довіра, 1994. 864 с.
5. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 630 с.
6. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / уклад. М. М. Пешак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб та ін. Київ: Довіра, 2001. Т. 1. 957 с.; Т. 2. 917 с.
7. Словник лінгвістичних термінів / уклад. Д. І. Ганич, І. С. Олійник. Київ: Вища шк., 1985. 360 с.
8. Словник наголосів / уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. шк., 1964. 639 с.
9. Словник труднощів української мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища шк., 1989. 336 с.
10. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1970–1980.

11. Українська літературна вимова і наголос / уклад. М. А. Жовтобрюх. Київ: Наук. думка, 1973. 723 с.
12. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Довіра, 2001. 224 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Бердянського державного педагогічного університету – bdpu.org.
2. <http://www.slovyk.net>
3. <http://www.ostriv.in.ua>
4. <http://www.ukrlit.vn.ua>
5. <http://www.ukr-in-school.eduua.net>
6. <http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse.htm>
7. <http://www.mova.dn.ua>
8. <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>
9. <http://www.novamova.com.ua>
10. <http://www.mova.info> 11. <http://lingvoforum.net>